

**„Posudek
oponentky disertační práce JUDr. Oldřicha Řeháčka
„Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů“**

I.

Téma, které doktorand zvolil je v současné době velmi aktuální, široce diskutované představiteli teorie i praxe. Akciová společnost je společností využívanou zejména k zajištění rozsáhlé a mnohotvárné podnikatelské činnosti a úprava právních poměrů představenstva konkrétních akciových společností a postavení jeho členů významně ovlivňuje kvalitu řízení těchto společností. Přitom stále ještě není zcela vyjasněno – ani judikatorně ani teoreticky - jaké možnosti právní úprava pro konkretizaci těchto poměrů v rámci jednotlivých společností nabízí. Některé z uvedených problémů se doktorand pokusil v práci řešit, a to jak ve vazbě na právní úpravu obchodního zákoníku, tak ve vazbě na příslušná ustanovení souvisejících právních předpisů, což lze považovat za přínosné pro teorii i praxi.

Za cíle práce si doktorand vytkl především zařadit představenstvo akciové společnosti do její organizační struktury a provést rozbor právního postavení jeho členů, a to především se zaměřením na povinnosti členů představenstva a důsledky jejich porušení. Lze říci, že deklarovaný cíl práce v převážné míře naplnil.

Rozbor platné právní úpravy doplnil exkursy do zahraničních právních úprav a poukazy na současné legislativní trendy jak ve sféře práva Spojených států amerických, tak ve sféře práva Evropské unie. Do práce zařadil i porovnání úpravy některých institutů v národním právu francouzském a německém a v některých prvcích i v právu španělském.

II.

Posuzovaná práce je rozdělena do tří částí. V první části se doktorand věnuje obecným otázkám struktury akciových společností a rozebírá a na jednotlivých evropských úpravách ilustruje dvě základní koncepce této organizační struktury – monistickou a dualistickou. Poměrně stručně, ale výstižně popisuje charakteristické rysy obou typů, včetně odchylek od základní koncepce v některých členských státech Evropské unie. Těžiště práce je ve druhé a třetí části práce, kde se doktorand věnuje charakteristice představenstva akciové společnosti a postavení jeho členů z hlediska platné právní úpravy.

Druhá část práce je rozčleněna do tří bodů, v nichž se doktorand zabývá charakteristikou představenstva akciové společnosti jako jejího orgánu, jeho působnosti a vztahu k ostatním

orgánům akciové společnosti a k vedoucím zaměstnancům. Třetí část se člení na šest bodů analyzujících ustavení členů představenstva do funkce, včetně podmínek výkonu funkce, postavení členů představenstva a jejich práva a povinnosti a zánik jejich funkce. Zvolenou strukturu práce považuji za odpovídající povaze a tématu práce a cílům, které si doktorand vytkl.

III.

Po věcné stránce vykazuje práce dobrou úroveň, na čemž nic nemění některé výhrady a pochybnosti dále uvedené. Doktorand prokazuje odpovídající znalosti nejen zkoumané problematiky ale i souvisejících otázek zejména společenského práva. Své závěry formuluje srozumitelně a, až na výjimky, je i odpovídajícím způsobem argumentuje. Odpovídajícím způsobem pracuje i s literaturou a začasť i s judikaturou. I když s některými závěry doktoranda nesouhlasím, jde vesměs o závěry týkající se otázek, u kterých lze – ve světle současné právní úpravy – zaujímat odchylná stanoviska bez toho, že by některý z uvedených závěrů bylo možné označit za neobhajitelný. Velmi výrazně však nesouhlasím se závěrem doktoranda, že z druhé věty ustanovení § 63 obchodního zákoníku plyne, že o každé volbě či odvolání členů představenstva je nutno poříditi notářský zápis (str. 91, 92). Za situace, kdy ustanovení § 186 odst. 6 obchodního zákoníku obsahuje výčet případů, kdy musí být o rozhodnutích valné hromady podle § 187 odst. 1 obchodního zákoníku pořízen notářský zápis a u rozhodnutí o volbě či odvolání členů představenstva jeho pořízení neukládá, považuji argumentaci založenou jen na tom, že usnesení ustavující valné hromady je právním úkonem, aniž by se autor vypořádal právě s vazbou na ustanovení § 186 odst. 6 obchodního zákoníku, za velmi problematickou.

K práci mám i některé – spíše dílčí – stylistické a formační výhrady. Zejména soudím, že měl doktorand tam, kde cituje, dávat citovanou partii důsledně do uvozovek a práci by nepochybně prospěla i větší důslednost při používání odkazů (např. někdy cituje z konkrétního díla s uvedením stránky, jindy nikoli).

Doktorandovi lze vytknout i některé – opět spíše dílčí – věcné nepřesnosti. Tak např. na str. 47 tvrdí, že tuzemská právní úprava vychází z toho, že právnická osoba má způsobilost k právním úkonům a tedy, že vychází z představy, že právnická osoba může nezprostředkovaně projevit vůli vůči třetím osobám. Jde ale o dvě různé věci – právní subjektivitu a přímé či zprostředkované jednání právnické osoby. Na str. 48 doktorand tvrdí, že jiný orgán než orgán statutární nemůže činit právní úkony jménem společnosti – to ale může i likvidátor, který je rovněž orgánem společnosti. Na str. 97 doktorand dovozuje, že

akcionáři mohou, bude-li volit představenstvo dozorčí rada, rozhodnout o omezení práva navrhopat volbu členů představenstva jeho svěřením jen vlastníkům určitého druhu akcií, aniž by to bylo diskriminující, což odůvodňuje tím, že jinak by ztrácelo „ustanovení zákona umožňující stanovení způsobu volby a odvolání členů představenstva hlubší odůvodnění“. Zcela však opomíjí, že podle uvedeného ustanovení lze např. stanovit potřebu kvalifikované většiny hlasů, veřejnou či tajnou volbu atd. – takové odůvodnění zastávaného názoru považuji přinejmenším za velmi odvážné. Na druhé straně však je třeba některé závěry ocenit. Tak např. na str. 60 doktorand uvádí, že jedná-li statutární orgán v rozporu se stanoveným způsobem jednání nejde o právní úkon neplatný, ale nejde o právní úkon vůbec, neboť chybí jeden z pojmových znaků právního úkonu. Přitom dokonce i v odborné literatuře a judikatuře se lze nezdědky setkat s opačným (podle mého názoru nesprávným) závěrem o absolutní (či dokonce relativní) neplatnosti takového úkonu.

Přes dílčí uvedené výhrady lze podle mého názoru učinit závěr, že posuzovaná práce může být pro teorii i praxi přínosem.

IV.

Při obhajobě práce doporučuji se zaměřit na následující otázky:

1. Na str. 26 činí autor závěr, že při vymezení působnosti představenstva stanovami [§ 173 odst. 1 písm. g) obchodního zákoníku] je třeba respektovat rámeček působnosti vymezený zákonem „negativní enumerací“. Je ale při přijetí tohoto závěru vůbec možné, aby stanovy upravily působnost představenstva v tom smyslu, že bude odchýlná od působnosti vyplývající ze zákona? A pokud ano, kde spatřuje doktorand prostor pro takovou úpravu. Lze podle názoru doktoranda např. odejmout stanovami představenstvu část obchodního vedení a svěřit je valné hromadě?

2. Na str. 36 činí autor (mimo jiné) závěr, že je třeba varovat před tím, aby představenstvo pověřilo obchodním vedením osoby stojící mimo představenstvo, např. vedoucí zaměstnance společnosti, neboť by to při důsledné aplikaci vedlo ke ztrátě role řídicího orgánu. Zajímalo by mne, jakou má doktorand představu o postavení představenstva, které delegovalo jednotlivé činnosti tvořící obchodní vedení na vedoucí zaměstnance – jaká práva a povinnosti, případně odpovědnost mu zbývají?

3. Na str. 116 a 117 autor dovozuje, že ke vzniku překážky podle § 381 odst. 1 obchodního zákoníku postačí, bude-li „dotčená osoba“ vykonávat funkci třeba i jen jeden den kdykoli v průběhu jednoho roku počítáno zpětně ode dne, kdy byl podán insolvenční návrh. Pak by ale měl vysvětlit, co je podle jeho názoru účelem úpravy začleněné do § 381 a jak se jeho závěr s tímto účelem shoduje.

V.

Po provedeném hodnocená na základě výše uvedeného hodnotím předloženou práci jako způsobilou obhajoby

V Praze dne 6. května 2009

A handwritten signature in black ink, consisting of a checkmark-like flourish at the top, followed by the letters 'IŠ' in a stylized, cursive script.

JUDr. Ivana Štenglová